METODA PROIECTULUI – CONTEXT DE FORMARE A COMPETENŢEI DE COMUNICARE PRAGMATICĂ LA ELEVII DIN ÎNVĂŢĂMÂNTUL PROFESIONAL–TEHNIC

CZU: 371.314.6:377.1

Angela DIMITRIU

Școala doctorală Științe Sociale și ale Educației,
Universitatea de Stat din Moldova

PROJECT METHOD – A CONTEXT TO DEVELOP THE PRAGMATIC COMMUNICATION COMPETENCE TO STUDENTS FROM VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING SCHOOL

The project method represents a completely different approach of learning, a creative context that, in addition to fostering research, communication and active cooperation in solving a challenge or problem, facilitates the development of pragmatic communication skills in a foreign language to students from vocational education and training school. The project method was discovered in the late XIX-th century under the influence of research in the field of pedagogy by John Dewey and William Kilpatrick, and so far it addresses the idea that students build their knowledge based on experience. The traditional classroom with which students are accustomed, becomes a different «classroom» in which project-based learning takes place, centered on students, providing both space and context in which they can collaborate and explore problems and challenges in everyday life but also his future professional career.

Keywords: *project method, pragmatic competence, professional communication, communication in a foreign language.*

Concepția metodei proiectului

Prin definiție, proiectul reprezintă aplicarea şi integrarea unui ansamblu de cunoştințe şi abilități în elaborarea unui produs. Metoda proiectelor se axează pe dezvoltarea competențelor cognitive ale elevilor, dezvoltarea încrederii în sine şi capacitatea de autoorganizare; pe dezvoltarea capacității de a activa constructiv prin cooperare, de a educa toleranța, respectul pentru opiniile altora; pe formarea capacității de a susține un dialog, de a construi propriile cunoştințe; pe formarea abilităților de orientare corectă în spațiul informațional; pe dezvoltarea gândirii critice şi creative. Metoda proiectului este un complex de operațiuni utilizate pentru a stăpâni o anumită zonă a unui domeniu de activitate practică sau teoretică. Este o cale de cunoaştere sau o modalitate

de organizare a procesului de cunoaştere; o metodă activ participativă, cu multiple valenţe didactice, care presupune transferul de cunoştinţe, deprinderi, capacităţi, facilitând consolidarea abilităţilor sociale ale elevului. Aşadar, această metodă ne oferă şansa de a analiza în ce măsură elevul utilizează adecvat cunoştinţele, instrumentele şi materialele disponibile în atingerea finalităţilor propuse.

Evoluţia metodei proiectului

Metoda proiectului nu este o metodă nouă în pedagogia mondială. În perspectivă istorică, sunt identificate trei etape în evoluţia instruirii prin proiecte: 1) premodernă, secolele XVI-XIX, începe cu deschiderea Academiei din San Luca (Roma, 1593), în cadrul căreia au fost iniţiate, pentru studenţii de la arhitectură, prelegeri şi ateliere practice şi competiţii axate pe proiecte, respectiv pe „exerciţii de imaginaţie" cu „sarcini ipotetice", realizate înaintea trecerii la construcţia de bază. După acest model, Academia de la Paris, înfiinţată în 1671, a intensificat competiţiile centrate pe proiecte, trecând la un nivel superior de pregătire şi pentru obţinerea, în final, a titlului de arhitect. Scopul metodei proiectului era integrat în programele de instruire „pentru ca elevii/studenţii să combine teoria cu practica şi să înveţe să lucreze independent şi în grup"; 2) etapa modernă, secolele XIX-XX, cunoscută prin aplicarea a două modele: a) modelul Woodward, care implică fragmentarea materiei pe unităţi de cunoştinţe şi abilităţi care trebuie mai întâi însuşite, ulterior aplicate „în mod independent şi creativ" şi b) modelul Richards, care implică utilizarea metodei proiectului în cadrul materiei, „ca parte a instruirii", elevii învăţând „în mod integrat, pentru a dezvolta interese şi perspective autentice". De asemnea, secolul XX este marcat prin mdelul cercetătorului american John Dewey „Învăţare prin acţiune" (learning by doing). În această perioadă principiul de bază al metodei proiectului era educaţia şi instruirea pe baza finalităţilor educaţiei (idealul democratic şi scopurile pedagogice pozitive) care urmăreau pregătirea elevului pentru integrarea în societatea democratică, valorificând experienţa sa socială şi interesele sale psihologice; 3) etapa postmodernă, contemporană, secolul XXI, metoda proiectului are acelaşi scop dezvoltat în secolul XX, însă evoluţia metodei proiectului este susţinută la nivel conceptual, normativ şi metodologic. De asemenea, a fost integrată în cadrul unor structuri instituţionale noi, „de tipul şcolii comprehensive, educaţiei în comunitate, curriculumului deschis" etc., care valorifică o serie de concepte promovate de pedagogia constructivistă legate de învăţarea prin descoperire şi rezolvarea de probleme, precum şi prin utilizarea tehnologiilor informaţionale şi comunicaţionale [1, p.103-120].

Finalitatea metodei proiectului

Metoda proiectului presupune atingerea unei finalităţi. Finalităţile pe care le putem dezvolta prin aplicarea metodei proiectului pot fi competenţele-cheie, sau competenţele specifice unei discipline, şi competenţa profesională, deoarece această metodă are o abordare pluriaspectuală. În prezent, competenţa este considerată capacitatea de a aplica cunoştinţe şi abilităţi la un anumit nivel de independenţă şi autonomie.

Competența profesională este văzută ca capacitatea generică, integrată şi interiorizată pentru a oferi performanța efectivă durabilă, inclusiv rezolvarea problemelor, realizarea de inovare şi crearea de transformări, într-un anumit domeniu profesional, locuri de muncă, rol, context organizațional şi situații de activitate [2, p.107-137]. Conceptul de competență pentru orice domeniu de activitate reprezintă condiția care asigură performanța şi eficiența. Metoda proiectului scoate în evidență aspecte semnificative care pot forma competențe şi abilități. Metoda se bazează pe esența noțiunii de „proiect", pe direcționarea pragmatică spre un anumit rezultat, care poate fi obținut în urma rezolvării unei probleme teoretice sau practice. Acest rezultat poate fi văzut, conştientizat, interpretat, poate fi aplicat în practica reală. Pentru a obține acest rezultat, este necesar să învățăm elevii să gândească independent, să identifice probleme pe care trebuie să le rezolve prin utilizarea cunoştințelor din diverse domenii, să anticipe rezultatele şi efectele posibile ale soluțiilor găsite şi să stabilească conexiuni în relațiile cauză-efect. Ca argument sunt abordările ştiințifice care scot în evidență algoritmul metodei proiectului şi importanța acestuia. Astfel, metoda proiectului presupune „a învăța prin a face" (learning by doing), concepție expusă şi de pedagogul şi filosoful american John Dewey [3, p.1]. Aşadar, această metodă didactică asigură dimensiunea practică a instruirii, permite centrarea instruirii pe elevi şi creează condiții de „a învăța prin a face". Deci, este o activitate perseverentă cu țel, prin care elevul dobândeşte experiență, cunoştințe în urma rezolvării problemelor practice în situații sociale autentice, aspect studiat şi propus de William Heard Kilpatrick, pedagog american [4]. În acelaşi context, Johann Heinrich Pestalozzi, pedagog elvețian şi reformator al educației, susține că metoda proiectului presupune „a învăța cu mintea, inima şi mâinile" [5, p.9]. Cercetătorul american John W. Thomas afirmă că proiectul integrează „sarcini complexe, bazate pe întrebări sau probleme dificile, care implică elevii în design de rezolvare a problemelor, de luare a deciziilor sau în activități de investigare, oferind elevilor posibilitatea de a lucra în mod autonom pe perioade relativ lungi de timp şi culminând cu produse sau reprezentări realiste" [*apud* 6, p.1]. În cele din urmă, Ronald Marx, profesor în psihologie educațională, rezumă că „metoda proiectului propune o temă cu conținut valoros, care este ancorată în probleme din lumea reală; o investigație care să permită educabililor să învețe concepte, să aplice informațiile descoperite şi să reprezinte cunoştințele acumulate într-o varietate de moduri; o oportunitate de colaborare dintre studenți, profesori şi alte persoane din comunitate, astfel încât participanții să poată învăța unii de la alții, să utilizeze instrumente cognitive, care să ajute instruiții la reprezentarea ideilor cu ajutorul tehnologiilor moderne" [*apud* 7, p.518].

În timp, conceptul metodei proiectelor a evoluat având ca fundament ideea unei educații libere. Astăzi această metodă devine un element integrat al unui sistem educațional bine structurat şi dezvoltat. Însă, esența ei rămâne aceeaşi – de a încuraja interesul elevilor pentru anumite probleme, a căror soluționare necesită un anumit volum de cunoştințe, care prin activitate de proiectare pot fi utilizate şi care contribuie la dezvoltarea gândirii critice, la căutarea continuă a faptelor, la analiza şi reflecția asupra validității lor, la sistematizarea logică a faptelor pentru a dobândi noi cunoştințe.

Valoarea metodei proiectului în contextul învățământul profesional tehnic

Formarea profesională a elevilor din învățământul profesional tehnic este un proces complex de instruire, pe parcursul căruia ei dobândesc cunoştinţe teoretice şi practice necesare pentru viitoarea lor carieră profesională. Întrucât, începând cu anul de studii 2017-2018, elevii din învățământul profesional tehnic din Republica Moldova studiază limba engleză conform unui curriculum modernizat, adaptat meseriei şi specialității studiate [8], rolul cadrului didactic este de a căuta soluții pentru ca activitatea să fie eficientă, interactivă şi atractivă pentru elevi, pentru ca aceştia să devină autorii propriei învățări. În vederea creării unui cadru eficient de învățare este necesar un echilibru între învățarea frontală, individuală şi de grup. În cadrul metodei proiectului, activitățile sunt centrate pe elev; aşadar, predomină activitățile individuale şi cele în grupuri. Includerea elevului în centrul organizării procesului de predare-învățare constituie o schimbare esențială ce atrage după sine necesitatea găsirii unor soluții care să stimuleze permanent performanța elevului. În cadrul metodei proiectului, sala de clasă tradițională cu care sunt obişnuiți elevii devine o altfel de „sală de clasă" în care se desfăşoară învățarea orientată spre elevi, oferind atât spațiul, cât şi contextul în care pot colabora şi explora probleme şi provocări din viața cotidiană dar şi viitoarea carieră profesională. Astfel, învățarea bazată pe proiect este o soluție de a forma competența de comunicare pragmatică la elevii din învățământul profesional tehnic datorită specificului acesteia. Deci, proiectul: valorifică colaborarea în echipă şi lasă elevului loc pentru a-şi manifesta interesele personale, ceea ce face ca proiectul să fie situat între doi poli – cel social şi cel individual; poate fi ales de către profesor sau chiar de către elevi (totuşi, în cadrul unui proiect, elevii sunt întotdeauna liberi să exploreze după bunul lor plac, iar profesorul este în calitate de ghid); reprezintă o ocazie pentru elev de a-şi aplica cunoştinţele în cadrul acestuia, ceea ce contribuie la utilizarea cunoştinţelor semnificative ale elevului; obligă elevul să-şi planifice lucrul şi să-l efectueze la timp; reprezintă o formulă ce motivează, deoarece permite elevului să stabilească obiective şi să selecteze mijloace pentru a le realiza; pune în valoare creativitatea şi inițiativa elevului; oferă ocazia de a fi activ şi de a se implica din punct de vedere emotiv, social şi intelectual în realizarea obiectivelor propuse; oferă posibilitatea de a stabili anumite contacte în afara mediului şcolar; favorizează dezvoltarea capacității de autoevaluare [9, p.176].

În **concluzie**, putem menționa că metoda proiectului, fiind o abordare pluriaspectuală, poate fi un context de formare a competenței de comunicare pragmatică în limba engleză la elevii din învățământul profesional tehnic.

Referințe:

1. ULRICH, C. *Învățarea prin proiecte. Ghid pentru profesori*. Iaşi: Polirom, 2016.
2. MULDER, M. Conceptions of Professional Competence. In: S.Billett, C.Harteis, H.Gruber (Eds). *International Handbook of Research in Professional and Practice-based Learning*. Dordrecht: Springer, 2014.

3. JON, O. *John Dewey and Experiential Learning: Developing the theory of youth work*. © Youth & Policy, 2012.
4. KNOLL, M. A *Marriage on the Rocks. An Unknown Letter by William H. Kilpatrick about his Project Method*, August 4, 2010. Disponibil: https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED511129.pdf
5. *Metoda Proiect. Recomandări privind aplicarea metodei proiect. Ghidul profesorului*. Ministerul Educației, Științei și Culturii din Austria, București/Viena, august 2003.
6. THOMAS, J.A. *Review of the Research on Project-Based Learning*. The Autodesk Foundation, 2000.
7. MARX, R.W., BLUMENFELD, P.C., KRAJCIK, J.S., BLUNK, M., CRAWFORD, B., KELLEY, B., & MEYER, K.M. Enacting project-based science: Experiences of four middle grade teachers. In: *Elementary School Journal*, 1994, no94(5).
8. https://mecc.gov.md/ro/content/o-noua-disciplina-invatamantul-profesional-tehnic-limba-engleza-adaptata-la-meserii-si
9. CHAMBERLAND, G., LAVOIE, L., MARQUIS, D. *20 Formules pedagogiques*. Quebec, 2011.